

Nr 24

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motioner om rätt till avdrag vid beskattningen för gåvor till utvecklingshjälp m. m.

(2:a avd.)

Bevillningsutskottet behandlar i detta betänkande följande motioner.

1) de likalydande motionerna I: 77 av fröken *Stenberg m. fl.* och II: 146 av fru *Anér m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning rörande införande av rätt för fysiska personer till avdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt för gåvor — med visst maximibelopp — till u-hjälp och andra humanitära ändamål samt kulturella, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål;

2) de likalydande motionerna I: 78 av herr *Svenungsson* och II: 90 av herr *Fridolfsson* i Stockholm *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning om rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor som den skattskyldige skänkt till religiösa, humanitära, kulturella, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål;

3) de likalydande motionerna I: 679 av herr *Axel Andersson* samt II: 818 av herrar *Sellgren* och *Westberg* i Ljusdal, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning rörande införande av rätt för fysiska personer till avdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt för gåvor till organisationer som bedriver utvecklingshjälp;

4) de likalydande motionerna I: 702 av fröken *Stenberg* och II: 812 av herr *Nilsson* i Agnäs *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär sådan ändring av skattereglerna, att även den som på eget initiativ för information eller administration företar resa till ett u-land, där han har ansvar för arbete som utförs av mission eller liknande organisation, skall ha rätt att dra av resekostnaden i sin självdeklaration;

5) de likalydande motionerna I: 708 av herr *Tistad m. fl.* samt II: 787 av herrar *Ericsson* i Åtvidaberg och *Larsson* i Umeå, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär förslag till åtgärder i syfte att genom undanröjande av brister i den nuvarande svenska skattelagstiftningen stimulera svenska investeringar i lämpliga utvecklingsländer.

Gåvor till utvecklingshjälp m. m.

Frågans tidigare behandling

Vid beräkning av inkomst från särskild förvärvskälla skall enligt 20 § kommunalskattelagen från intäkterna avräknas alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande. Avdrag får därvid inte göras för den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter.

I praxis har avdrag för bidrag till vetenskaplig undervisning och forskning inte ansetts kunna medges, såvida bidraget inte lämnats av rörelseidkare till teknisk-vetenskaplig forskning inom den bransch, som rörelseidkaren företräder. Inte heller har avdrag medgivits för gåvor till sociala institutioner (se t. ex. RÅ 1941 ref. 5, RÅ 1941 Fi not. 534, RÅ 1943 ref. 20 och RÅ 1950 Fi not. 670).

Frågan om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till allmännyttiga, humanitära m. fl. ändamål har tidigare upprepade gånger varit föremål för riksdagens behandling. Genom beslut vid 1938, 1939, 1941 och 1942 års riksdagar föreskrevs sålunda, att skattskyldig skulle äga rätt att vid taxering visst år enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för gåvor till luftvärnet och sjövärnsskåren. Denna avdragsrätt tillämpades senast vid 1943 års taxering.

Genom beslut av 1943 års riksdag bemyndigades vidare Kungl. Maj:t medge, att skattskyldig vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åren 1944 och 1945 fick åtnjuta avdrag för penninggåvor ej understigande visst belopp till internationellt hjälparbete för lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder. Avdrag medgavs endast om gåvobeloppet uppgick till minst 1 000 kronor.

De sålunda gjorda medgivandena har föranletts av särskilda förhållanden och varit till tiden begränsade. Vid varje tillfälle, då fråga om sådan avdragsrätt varit under bedömande, har av bevillningsutskottet uttalats, att bestämmelser av detta slag innebar en uppenbar avvikelse från de principer som låg till grund för gällande lagstiftning. Därvid har utskottet framhållit, att främjandet av behjärtansvärda eller eljest allmännyttiga ändamål inte borde ske i form av lättnader vid beskattningen utan genom direkta bidrag från statens sida.

I ett den 20 december 1956 avgivet betänkande med förslag till bestämmelser om avdragsrätt och skatteplikt för periodiskt understöd samt om avdragsrätt för studieunderstöd, m. m. har skattelagssakkunniga behandlat frågan om avdrag för periodiskt understöd och gåvor till allmännyttiga ändamål. De sakkunniga har därvid framhållit, att enbart den omständigheten att ändamålen är behjärtansvärda och att institutionerna behöver

stöd ej utgör skäl för avdragsrätt vid beskattningen. Det kan vid förutsättningslöst övervägande finnas lämpligare att understöd ges i annan form, om understöd från det allmännas sida över huvud taget anses böra ifrågakomma.

Efter att ha anfört en rad invändningar mot en utvidgad avdragsrätt har de sakkunniga inte ansett sig kunna förorda en självständig avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga ändamål. De sakkunniga har emellertid även framkastat tanken att — om det skulle finnas angeläget att vid beskattningen hänsyn i någon form tas till skattskyldigs utgifter av den beskaffenhet, varom här är fråga — en annan utväg än att tillskapa en särskild avdragsform skulle tillgripas. Enklarest kunde detta ske genom att bestämmelserna om det nuvarande avdraget för försäkringspremier o. d. ändrades så, att avdragsrätten omfattade även avgifter eller bidrag till vissa andra ändamål än försäkringar. Avdragsrätten skulle därvid såsom nu vara begränsad till vissa maximibelopp. Åtskilliga avgifter och bidrag till allmännyttiga ändamål eller till sammanslutningar hade från social synpunkt ett värde, som kunde jämföras med försäkringsverksamhetens, och det kunde därför icke anses föreligga avgörande principiella skäl mot att skattskyldig medgavs en friare valrätt i fråga om utnyttjandet av ifrågavarande av sociala skäl betingade avdrag.

Motioner rörande avdrag vid beskattningen för bidrag till humanitära, litterära, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål har därefter flera gånger varit föremål för riksdagens uppmärksamhet, bl. a. åren 1961, 1964 och 1965. Riksdagen avslag då motionerna sedan bevillningsutskottet uttalat att regler av förevarande art innebar en klar avvikelse från grundläggande principer i den svenska skattelagstiftningen och hävdade att samhällets stöd åt dylika ändamål inte borde ske i form av skattelättnader för de enskilda bidragsgivarna. Utskottet erinrade också om att införandet av avdragsrätt för gåvor skulle strida mot och troligen tillintetgöra planerna på en definitiv källskatt.

I sitt betänkande nr 5 vid 1966 års riksdag hemställde bevillningsutskottet med anledning av väckta motioner, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning rörande införande av viss rätt till avdrag vid den statliga inkomstbeskattningen för belopp, som skattskyldig skänkt till humanitära, kulturella, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål. I en vid betänkandet fogad reservation av herr John Ericsson m. fl. hemställdes om avslag på motionerna. Riksdagen beslutade i enlighet med reservationen.

Frågan aktualiserades på nytt i motioner vid 1967 års riksdag. Bevillningsutskottet hemställde då i bet. nr 25 att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning rörande införande av rätt till avdrag vid beskattningen för gåvor till u-hjälps- och andra humanitära ändamål samt till kulturella, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart

allmännyttiga ändamål. Riksdagen biföll emellertid en vid betänkandet fogad reservation av herr John Ericsson m. fl., vari yrkades avslag på berörda motioner.

Frågan aktualiseras ånyo vid 1968 års riksdag. Bevillningsutskottet avstyrkte då i sitt av riksdagen godkända bet. nr 29 bifall till motioner med yrkanden om avdrag för gåvor till u-hjälps- och andra humanitära ändamål. Därvid anförde utskottet bl. a. att det var förenat med betydande svårigheter att åstadkomma en för det praktiska taxeringsarbetet lämplig avgränsning av de ändamål, till vilka bidrag skulle kunna lämnas med avdragsrätt vid taxeringen. Genom den ökning av det allmännas verksamhet, som skett under de senaste årtiondena, tillgodosågs en mängd skiftande ändamål, som inte kunde fränkännas egenskapen av allmännytta men i fråga om vilka det kunde diskuteras, om de borde åtnjuta det allmännas stöd genom skattenedsättning. En uppfattning om det vanskliga i att tillgodose önskemålen om stöd åt de allmännyttiga strävandena genom avdragsrätt vid beskattningen kunde — ansåg utskottet — erhållas genom att jämföra det ifrågasatta stödet med det alternativ, som låg närmast till hands, nämligen stöd genom direkta bidrag av allmänna medel. Sådana bidrag lämnades endast efter ingående och detaljerad prövning beträffande varje särskilt ändamål, varvid villkoren för bidragens åtnjutande noggrant reglerades. Såvitt utskottet kunde bedöma var det uteslutet att åstadkomma en liknande prövning, om de allmännyttiga ändamålen skulle främjas genom avdragsrätt vid taxeringen.

Motionerna

I: 77 och II: 146

De som är motståndare till rätt till avdrag för gåvor till utvecklingshjälp brukar i allmänhet hänvisa till att avdragsrätt skulle innebära en avvikelse från de principer som ligger till grund för gällande skattelagstiftning, att åtskilliga av de allmännyttiga ändamål, för vilka avdragsrätt för gåvor skulle komma i fråga, redan främjas av det allmänna genom direkt verksamhet eller understöd och att främjande av allmännyttiga ändamål bör ske genom statliga bidrag och inte genom lättnader vid beskattningen.

Förespråkarna för avdragsrätten har bl. a. anført att i åtskilliga andra länder avdrag vid beskattningen medges för bidrag till ideell verksamhet. En sådan avdragsrätt är inte heller någon nyhet i den svenska skattelagstiftningen.

Förekomsten av statsbidrag behöver inte utesluta rätt till avdrag för gåvor till allmännyttiga ändamål. I synnerhet i ett läge, där den statsfinansiella situationen kan förväntas försvåra bidrag av den storleksordning som måste anses skäligen, borde även de som av svärförståeliga principiella skäl är kri-

tiskt inställda till avdragslinjen kunna acceptera att frågan utreds. Starka skäl föreligger att via skatteregler stimulera enskilda personer att lämna bidrag till ändamål som från allmänna synpunkter är värdefulla.

Regler av här avsedd innebörd finns i många andra länders skattelagstiftning; det gäller t. ex. Danmark, Finland, USA, Tyskland, Frankrike, Belgien, Holland, Italien och Grekland. I dessa fall har bestämmelserna enligt vad som är känt inte lett till svårigheter i tillämpningen.

Avdragsrätt bör endast tillkomma fysiska personer och i första hand ifrågakomma vid den statliga beskattningen. Dessutom bör en maximigräns sättas för det avdragsgilla beloppet.

I: 78 och II: 90

Man torde i princip vara enig om att det arbete som utförs av exempelvis religiösa, kulturella och humanitära organisationer utgör ett värdefullt komplement till samhällets egna institutioner. I kampen mot bl. a. brottslighet, alkoholmissbruk och narkotikamissbruk är frivilliga insatser ett nödvändigt stöd till de statliga insatserna. Värdet av detta enskilda stöd kan svårligen uppskattas. Från statssynpunkt måste det framstå som en väsentlig förmån att enskilda organisationer på det sociala och religiösa fältet åtar sig angelägna samhällsfunktioner. Starka skäl talar för att samhället bör underlätta dessa organisationers frivilliga arbete.

För de stora delar av vårt folk som är intresserade av de ideella strävandena är denna riksdagens intill nu visade motvilja att bifalla framlagda motioner om en utredning av denna fråga helt oförklarlig. Mot bakgrund härav synes det helt omotiverat att längre förvägra denna betydande del av landets befolkning en utredning, som man med otålighet motsett under många år.

I: 679 och II: 818

Svenska statens utvecklingshjälp uppgår f. n. till omkring 345 milj. kr. per år, ca 0,4 % av nationalinkomsten. Enligt regeringens förslag skall utvecklingshjälpen först vid årsskiftet 1974/75 uppnå det på sikt närmast avsedda målet, dvs. 1 %. Behovet av utvecklingshjälp är emellertid ytterst brännande och accelererande, och det finns också i Sverige en ganska bred opinion, särskilt bland de unga, som önskar snabb ökning av utvecklingshjälpen och som även är beredd att bidra till den genom personliga insatser. Rätt till avdrag vid beskattningen för gåvor till organisationer som bedriver utvecklingshjälp skulle omedelbart och kraftigt stimulera ett sådant bidragsgivande.

Åtgärden skulle betyda, att stat och individ bidrar med var sin del, en samarbetsform, vilken utomordentligt väl rimmar med vår demokratiska samhällssyn, som ju bygger på delat ansvar mellan samhälle och individ.

De bidrag det här är fråga om skulle alltså kanaliseras till utvecklings-

länderna genom enskilda organisationer, främst missionen. Därigenom skulle de svenska bidragen till utvecklingshjälpen få en avsevärt ökad effektivitet, eftersom det är bevisat att missionen, som redan etablerat sig inom de aktuella stödområdena, arbetar med mycket lägre omkostnader och i mycket intimare samarbete med den inhemska befolkningen än SIDA och andra statliga organ är i stånd att göra. SIDA är givetvis en nödvändig form av hjälp, men man bör fördenskull inte bortse från att de enskilda hjälporganisationerna fyller en väsentlig uppgift. Utom missionen finns t. ex. fadderbarnsverksamhet, där svenskar direkt underhåller barn och ungdomar med månatliga bidrag till deras uppehälle och utbildning. Denna verksamhet skulle betydligt utvidgas om understödet bleve avdragsgillt, vilket torde ligga även i svenska statens intresse, då dylika bidragsformer bevisligen har stor effekt.

Argumentet att staten därigenom förlorar skatteinkomster bör vägas mot argumentet att dessa förlorade inkomster i stället blir mångdubbelt större inkomster för utvecklingsländerna. Genom den föreslagna avdragsrätten blir svenska statens satsning på utvecklingshjälpen *dynamisk*, dvs. den blir omedelbart och utan dröjsmål proportionerlig till svenska folkets verkliga engagemang för u-länderna.

I: 702 och II: 812

Arbetsperioden för svenska missionärer vid kyrkor, skolor och sjukhus i u-länderna var tidigare fem år eller mer. Missionärernas viloperioder i Sverige var oftast minst ett år, under vilken tid de genom resor i hemlandet spred kunskap om u-länderna, sitt arbete och de ekonomiska förhållandena, som möjliggör u-landsinsatsen. Numera är arbetsperioden vanligen inte mer än två å tre år, och vistelsen i hemlandet för ferier och rekreation förkortas till ett par sommarmånader eller några veckor vid jultiden. Missionärerna kan därför inte utöva någon verksamhet i hemlandet längre för att meddela information eller göra insamlingar.

De svenska missionsorganisationerna är därför numera nödsakade att anlita sina hemlandsarbetare för att lämna informationen om u-landsarbetet. Både centralt anställda medarbetare och vissa fältarbetare såsom sekreterare, redaktörer, instruktörer och predikanter åläggs att förmedla den direktkontakt med arbetet i u-landet som missionärerna tidigare hade om hand.

Det är självklart att dessa som skall ge information själva måste skaffa sig grundlig kunskap om förhållandena i u-länderna. Dessutom har många av dem som är anställda på expeditioner och kanslier här hemma ansvar för administrationen ute på fältet och nödgas råda, planera och besluta vid byggnationer och fördelning av resurser i u-landet i den grad att de kan sägas ha sin verksamhet till hälften förlagd i u-landet. Det blir därför för dem nödvändigt att någon gång göra besök i u-land. En sådan resa blir van-

ligtvis mycket betungande ekonomiskt för dem, eftersom de i de flesta fall hör till gruppen lågavlönade och eftersom organisationerna helt är hänvisade till frivilliga bidrag och stundom inte alls kan betala resor och traktamenten. Det borde därför vara möjligt för en person i tjänst hos en mission eller annan organisation, som bedriver u-landsverksamhet, att i sin deklaration få göra avdrag för resekostnader till u-land i informativ eller administrativ avsikt, också när resan företas på hans eget initiativ eller på uppdrag av mindre grupp. Som jämförelse kan anföras att den statliga svenska u-hjälpens administratörer här har stora förmåner, fastän de är nykomlingar i denna bransch.

Åtgärder i syfte att stimulera svenska investeringar i utvecklingsländerna

Gällande rätt m. m.

Den svenska skattelagstiftningen, som saknar bestämmelser vilka medger skattefävor för investeringar i u-länder, bygger så gott som uteslutande på den principen, att internationell dubbelbeskattning skall undvikas genom överenskommelser med vederbörande främmande stat. Ehuru Sverige har ett rikt förgrenat nät av allmänna överenskommelser för undvikande av dubbelbeskattning, saknas ännu dubbelbeskattningsavtal bl. a. med flertalet stater i Latinamerika, Asien och Afrika.

Genom beslut vid 1966 års riksdag (BeU 1966: 54) infördes i 24—28 §§ förordningen om statlig inkomstskatt som ett komplement till dubbelbeskattningsavtalen ett avräkningsförfarande för utländsk skatt, ett s. k. credit of tax-system. Förfarandet innebär en rätt för fysiska personer med hemvist i Sverige och svenska juridiska personer att under vissa förutsättningar från den svenska statliga inkomstskatten på inkomster från länder, med vilka dubbelbeskattningsavtal saknas, avräkna vad i motsvarande skatt erlagts i ett sådant land. Härigenom beskattas den utländska inkomsten i princip statligt endast en gång men efter den skattesats som tillämpas i den stat som uttar den högsta skatten.

I avräkningsförfarandet inbegrips inkomst av utländsk fastighet, av rörelse i utlandet och över huvud taget inkomst som, om den uppburits från Sverige av person bosatt utomlands, skulle ha beskattats här enligt interna svenska regler. Avräkningsförfarandet kan således avse också tjänsteinkomst som härrör från verksamhet i annat land.

För avräkningsrätten gäller i övrigt följande förutsättningar.

1. På svensk sida får endast statlig inkomst avräknas. I fråga om utländska skatter omfattar avräkningen skatter på inkomst, vilka erlagts till utländsk stat eller delstat. Endast inkomstskatter i egentlig mening får avräknas, däremot inte engångsskatter.

2. Den utländska skatten skall ha erlagts av den skattskyldige själv. Detta innebär att ett svenskt moderbolag inte kan avräkna skatt som erlagts för ett dotterbolags inkomst.

3. Endast slutlig skatt får avräknas. Beslut skall således föreligga om den slutliga skatten och denna skall ha betalats i sin helhet innan någon avräkning kan ske.

4. Skatten skall vara faktiskt erlagd. Har — såsom stundom sker — den utländska staten efterskänkt skatten helt eller delvis, skall avräkningsbeloppet i motsvarande mån reduceras.

Avräkning får ske med högst det belopp som motsvarar den svenska statliga inkomstskatten på den utländska inkomsten. En följd härav blir att en individuell beräkning görs i fråga om varje utländskt skattebelopp som anmäls till avräkning. Om till avräkning anmäls en utländsk skatt, som är högre än den svenska, och en, som är lägre, begränsas avräkningen i det förra fallet till den svenska och i det senare till den utländska skattens belopp. Någon sammanslagning av utländska och svenska skattebelopp och därmed följande utjämning till den skattskyldiges fördel får inte ske.

Rätt till avräkning förutsätter ansökan till den prövningsnämnd som har att uppta besvär rörande den skattskyldiges taxering till statlig inkomstskatt. Ansökan skall inges inom ett år efter det nämnda taxering vunnit laga kraft eller, om den utländska skatten slutgiltigt påförts senare, inom ett år från det beslutet rörande denna skatt vunnit laga kraft.

Frågans tidigare behandling

Frågan om att genom beskattningsåtgärder stimulera svenska investeringar i u-länderna har prövats av riksdagen flera gånger senast förra året. I sitt av riksdagen godkända betänkande (BeU 1968:41) framhöll bevillningsutskottet bl. a. att det enligt den svenska företagsbeskattningen fanns avsevärda möjligheter att finansiera investeringar utomlands. Det uppskov med skatten, som ett svenskt företag med dotterföretag utomlands åtnjöt genom att skattskyldighet för dotterföretagets vinst kunde ifrågakomma först då denna var tillgänglig för lyftning, innebar en inte oväsentlig förmån när det gällde utlandsinvesteringar, likaså ett moderföretags möjligheter att till utomlands belägna dotterföretag skattefritt överföra vinst hänförlig till moderföretagets rörelse. Enligt utskottets mening var det inte utan vidare klart att förekomsten av interna lagstiftningsåtgärder som medgav skattefavourer i olika former för investeringar utomlands alltid skulle komma att gynna utvecklingslandet. Man kunde nämligen inte bortse från att dylika regler kunde komma att användas som ett medel för skatteflykt. Utskottet erinrade också om att Sverige på senare år ingått dubbelbeskattningsavtal med flera u-länder och att några av avtalen innehöll bestämmelser om särskild skatteavräkning (s. k. matching credit) vilka innebar en direkt skatteförmån vid ett företags etablering i u-land.

*Motionerna**I: 708 och II: 787*

Sverige måste vara berett till avsevärt större uppoffringar om det vill bidra till att ge u-länderna en snabbare ekonomisk tillväxt. Ett viktigt inslag i detta arbete måste vara att på olika sätt stimulera till svenska investeringar i lämpliga u-länder, där investeringarna kan väntas leda till gynnsamma utvecklingseffekter som kommer folkflertalet till godo. Många u-länder strävar själva efter att bland annat genom skattelättnader få dessa investeringar att söka sig till u-landet i fråga. Det är då angeläget att inte industriländerna genom att beskatta de u-landsinvesterande företagen i deras hemländer upphäver effekten av denna stimulans. Genom lämpligt utformade dubbelbeskattningsavtal kan denna för u-länderna olyckliga verkan undvikas.

En grundläggande princip i den svenska skattelagstiftningen är att internationell dubbelbeskattning skall undvikas genom överenskommelser med vederbörande stat. Dubbelbeskattningsavtal saknas ännu med flertalet stater i Latinamerika, Asien och Afrika. Sverige bör intensifiera sitt arbete på att nå överenskommelser om dubbelbeskattningsavtal med lämpliga u-länder. Credit of tax-systemet är ett otillräckligt komplement till dubbelbeskattningsavtalen.

Genom att detta avräkningssystem innebär att skatt skall utgå endast en gång men efter den skattesats som tillämpas i den stat som uttar den högsta skatten kan svensk skattelag neutralisera en av u-länderna avsedd skattestimulans. Riktmärket bör vara att förmånen av skattefrihet i ett u-land inte till någon del upphävs genom beskattning i Sverige.

Problemen angående beskattning av investeringar i u-länderna har uppmärksamats av såväl FN som OECD. FN:s generalförsamling antog år 1965 enhälligt en rekommendation, vari bl. a. ingick en uppmaning till regeringarna i de kapitalexporterande länderna att undvika åtgärder som hindrade eller begränsade utflödet av kapital från sådana länder till u-länderna och att vidta nödiga åtgärder för att främja strömmen av enskilda investeringar i u-länder, exempelvis i form av befrielse från eller lättnader i beskattning och genom investeringsgarantier för dem som investerade i u-länder och genom stöd till utbildning av företagsledare och teknisk personal. I en rapport från OECD:s skattekommitté (Fiscal incentives for private investment in developing countries) betonas att det är önskvärt att dubbelbeskattningsavtalen mellan industriländer och utvecklingsländer snabbt ökar i antal. Mot den bakgrunden bör Sverige intensifiera arbetet med att ingå dubbelbeskattningsavtal med lämpliga länder i Afrika, Asien och Latinamerika samt söka bygga ut det vid 1966 års riksdag beslutade avräkningssystemet.

Utskottet

De motionsyrkanden utskottet har att behandla i detta betänkande syftar till att genom åtgärder på beskattningsområdet främja u-hjälp och underlätta svenska investeringar i utvecklingsländer samt stimulera bidragsgivning till humanitära, kulturella, religiösa och liknande ändamål. Samtliga yrkanden utom det som avser rätt till avdrag för resa till u-land har utskottet behandlat tidigare vid upprepade tillfällen. I fråga om rätten till avdrag för *gåvor till u-hjälp samt humanitära, kulturella, religiösa och liknande ändamål* framhöll utskottet senast förra året (bet. nr 29) att det var mycket svårt att göra en för det praktiska taxeringsarbetet lämplig avgränsning av de ändamål som skulle kunna motivera en avdragsrätt vid taxeringen. Det fanns en mängd ändamål som inte kunde fränkännas egenskapen av allmännytta men i fråga om vilka det ändå kunde ifrågasättas om de borde åtnjuta statligt stöd genom skattenedsättning. Enligt utskottets mening borde de allmännyttiga strävandena tillgodoses genom direkta bidrag av allmänna medel. Sådana bidrag lämnades efter ingående och detaljerad prövning i varje särskilt fall. En motsvarande prövning skulle däremot vara utesluten om de allmännyttiga ändamålen främjades genom en avdragsrätt vid taxeringen.

Utskottet vidhåller sin tidigare av riksdagen godkända ståndpunkt att främjandet av allmännyttiga och liknande ändamål bör ske, inte genom lättnader vid beskattningen, utan genom direkta statliga bidrag. Utskottet avstyrker således bifall till utredningsyrkandena i motionerna I: 77 och II: 146, I: 78 och II: 90 samt I: 679 och II: 818.

Vad härefter angår yrkandet i motionerna I: 708 och II: 787 om *åtgärder på beskattningsområdet för att stimulera svenska investeringar i lämpliga utvecklingsländer* vill utskottet erinra om att Sverige på senare år ingått dubbelbeskattningsavtal med ett flertal u-länder. Huvudparten av dessa avtal innehåller bestämmelser om särskild skatteavräkning (s. k. matching credit) vilka innebär direkta skattefavörer vid ett företags etablering i u-land. Bestämmelser om »matching credit» söker man för övrigt — så långt det är möjligt — få med i alla dubbelbeskattningsavtal som ingås med sådant land. När det gäller länder med vilka Sverige saknar dubbelbeskattningsavtal torde förekommande dubbelbeskattning i huvudsak undanröjas genom det avräkningsförfarande (»credit of tax») som beslutades av 1966 års riksdag. Utskottet kan upplysa om att Sverige — i syfte att ingå dubbelbeskattningsavtal — inlett eller snart kommer att inleda underhandlingar med inte mindre än tio u-länder. I fråga om ytterligare ett föreligger redan färdig avtalstext.

En arbetsgrupp inom FN, sammansatt av experter från både industri- och

u-länder, vilken har att undersöka olika vägar för att underlätta ingåendet av dubbelbeskattningsavtal mellan industri- och u-länder, har numera avlämnat en rapport. Denna kommer inom kort att behandlas av OECD:s skattekommitté.

Av det anförda torde framgå att åtskilligt redan gjorts och görs på skatteområdet för att främja företagsinvesteringar i u-länderna. Utskottet anser sig därför sakna anledning biträda skrivelseyrkandet i motionerna I: 708 och II: 787.

Utskottet har slutligen att behandla yrkandet i motionerna I: 702 och II: 812 om rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för *resor till u-land*. Avdragsrätten bör enligt motionärernas mening tillkomma sådana missionsorganisationers hemlandsarbetare, som har att svara för information och för administration av u-landsarbete och därför på eget initiativ företar resor till u-land.

Avdrag för studieresor medges i allmänhet inte då dessa är att anse som ett led i fortsatt frivillig utbildning. Företagsledare och liknande skattskyldiga rubricerar ofta utlandsresor som studieresor, men rättspraxis har i fråga om avdrag för sådana resor intagit en restriktiv ståndpunkt. Om däremot en skattskyldig av sin arbetsgivare beordrats att företa studieresa eller om den eljest skett i arbetsgivarens intresse, och arbetsgivaren bestritt resekostnaden eller del därav, har avdrag ansetts böra medges, i regel dock inte med större belopp än som svarat mot det erhållna bidraget.

Ett bifall till motionärernas yrkande skulle innebära ett genombrytande av två grundprinciper i svensk skattelagstiftning, nämligen att avdrag inom de särskilda förvärvskällorna endast kan medges för kostnader för intäkternas förvärvande och bibehållande och att avdrag inte får ske för personliga levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter. Utskottet anser sig därför böra avstyrka bifall till motionerna I: 702 och II: 812.

Med det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen avslår

- 1) motionerna I: 77 och II: 146
- 2) motionerna I: 78 och II: 90
- 3) motionerna I: 679 och II: 818
- 4) motionerna I: 702 och II: 812 samt
- 5) motionerna I: 708 och II: 787.

Stockholm den 20 mars 1969

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från första kammaren: herr John Ericsson (s), fröken Ranmark (s), herrar Sundin (cp), Tage Johansson (s), Gösta Jacobsson (m), Tistad (fp), Wirmark (s), Paul Jansson (s), Annerås (fp) och Karl Pettersson (m); samt

från andra kammaren: herrar Brandt (s), Kristenson (s), Carlstein (s), Eriksson i Bäckmora (cp), Hammarsten (s), Larsson i Umeå (fp), Enarsson (m), Börjesson i Falköping (cp), Leander (s) och Marcusson (s).

Reservationer

1) av herrar Sundin (cp), Gösta Jacobsson (m), Tistad (fp), Annerås (fp), Karl Pettersson (m), Eriksson i Bäckmora (cp), Larsson i Umeå (fp), Enarsson (m) och Börjesson i Falköping (cp), vilka — under åberopande av innehållet i motionerna I: 77 och II: 146, I: 78 och II: 90 samt I: 679 och II: 818 — ansett, att utskottet under punkterna 1—3 bort hemställa,

att riksdagen med anledning av motionerna I: 77 och II: 146, I: 78 och II: 90 samt I: 679 och II: 818 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning om införande av rätt för fysiska personer till avdrag vid inkomsttaxeringen för gåvor till u-hjälp och till kulturella, humanitära, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål,

2) av herrar Sundin (cp), Gösta Jacobsson (m), Tistad (fp), Annerås (fp), Karl Pettersson (m), Eriksson i Bäckmora (cp), Larsson i Umeå (fp), Enarsson (m) och Börjesson i Falköping (cp), vilka — under åberopande av innehållet i motionerna I: 708 och II: 787 — ansett att utskottet under punkten 5 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 708 och II: 787 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär förslag till åtgärder i syfte att genom undanröjande av brister i den nuvarande svenska skattelagstiftningen stimulera svenska investeringar i lämpliga utvecklingsländer.